

راهکارهای احیای اخلاق در جامعه

از دیدگاه صدرالمتألهین

علی ارشدریاحی*، استاد گروه فلسفه و کلام اسلامی دانشگاه اصفهان
سیدمهران طباطبایی**، دانشجوی دکتری حکمت متعالیه دانشگاه اصفهان

چکیده

بررسی راهکارهای احیای اخلاق در جوامعی که رذالت‌های اخلاقی بر آنها حکمفرما شده است یا در مسیر انفکاک از ارزشهای اخلاق الهی قرار گرفته‌اند، میتواند نقشی تعیین کننده در ادامه حیات این جوامع داشته باشد. صدرالمتألهین، با نظر به اوضاع و شرایط نامناسب اجتماعی و سیاسی زمانه خود در حکومت صفویه به نقد حوزه اجتماعی و تبیین عوامل مختلف در تحقق مدینه فاضله پرداخته است.

با توجه به مبانی حکمت متعالیه میتوان برخی از راهکارهای احیای اخلاق در جامعه مدنی را استنباط نمود. موارد زیر از جمله این راهکارها است که یا ملاحظه مستقیماً به آنها اشاره کرده است یا از مبانی حکمت صدرایی قابل استنباط است و بوسیله آنها میتوان جامعه را بسمت مدینه فاضله سوق داد:

۱. تصحیح اعتقادات و التزام به احکام شرع ۲. توجه همزمان به فقه، حکمت و عرفان بعنوان مبانی دین ۳. تبعیت سیاست از شریعت ۴. ترویج فرهنگ مهرورزی، نوع دوستی و عشق به هم‌نوع ۵. ترویج صنایع و علوم دقیقه و لطیفه در جامعه ۶. توجه فقه‌ها، حکما و عرفا به وظایف سیاسی و اجتماعیشان ۷. پرهیز از ظاهر بینی، قشرینگری و بیبصیرتی مردم،

فقه‌ها، حکما و عرفا ۸. شکستن بتهای جاهلی که همان شخصیت‌های عارف‌نما، حکیم‌نما، فقیه‌نما و سیاست‌بازان عرصه اجتماعیند.

کلیدواژگان

اخلاق
فقه‌ها
حکما
صدرالمتألهین
عرفا

مقدمه

در جهان امروز که تمدن غرب بر حس و ماده بنیان نهاده شده است، جامعه بشری غیر از حسیات، هیچ دلیلی را قبول نمیکند و درباره هر چیزیکه منافع و لذاذ حس و مادی را تأمین کند، از هیچ دلیلی سراغ نمیگیرند. این امر باعث شده است تا احکام غریزی انسان بکلی باطل شود، معارف عالیه و اخلاق فاضله از میان جامعه رخت بریندد، انسانیت در خطر انهدام و جامعه بشری در خطر شدیدترین فساد قرار گیرد. بزودی همه انسانها به این خطر واقف خواهند شد و شرنگ تلخ این تمدن را خواهند چشید! جامعه ما

(نویسنده مسئول) *Email: arshad@ltr.ui.ac.ir
**Email: mehran.tabatabaei@gmail.com

تاریخ دریافت: ۹۴/۱۲/۱ تاریخ تأیید: ۹۵/۳/۲۶
۱. طباطبایی، المیزان فی تفسیر القرآن، ج ۱، ص ۲۱۰.